

JULI CAPILLA **Escriptor**

“Els crítics literaris també són escriptors”

XAVIER ALIAGA

Salvant les distàncies, a Juli Capilla (València, 1970) se li pot aplicar l'adjectiu de “polièdric”, que ell fa emprar per a definir la figura del seu admirat Vicent Andrés Estellés. Filòleg de formació, ha exercit com a periodista en nombrosos mitjans i publicacions i ha desenvolupat tasques de corrector lingüístic i d'estil, traductor i crític literari, entre altres ocupacions, quasi sempre relacionades amb la literatura —és director de les revistes literàries *Caràcters* i *Espai del llibre*. Tot i que a ell no li agrada el “tòpic” del crític que fa d'escriptor (“els crítics són escriptors també”, es defensa), fa poc temps va decidir passar a l'altra banda de l'espill amb un balanç encoratjador: entre el 2005 i el 2008 ha publicat una novel·la, *L'home de Melbourne* (Premi de narrativa Benvingut Oliver 2005 de Catarroja), i dos poemaris, *Libre dels exilis* (Premi Vila de Lloseta 2006) i *Aimia* (Premi Tardor de Poesia 2007), un recull suggeridor de versos mesurats i homenatges literaris editat fa poc i que ocupa el centre de la conversa.

“Els dos poemaris que he publicat parteixen d'una estructura molt premeditada. El primer és un poemari producte d'una experiència traumàtica, una mena de catarsi”, relata, amb referència al seu contacte amb la política a través del periodisme. Mentre que *Aimia* “naix de la necessitat de fer una cosa diferent, més literària, i de demostrar-me a mi mateix que era capaç de fer un poemari clàssic, amb la rima mesurada. El noranta-cinc per cent dels versos són decasíl·labs, encara que també m'he pres algunes llicències. Ha estat una sorpresa. M'he trobat molt còmode amb el decasíl·lab, perquè és com omplir les línies d'un pentagrama. La mètrica lliure també és difícil, perquè has de buscar el ritme, la música, d'una altra manera, però amb els versos mesurats ja tens el camí marcat i, a voltes, condicionat”, explica. El poemari, de fet, és un homenatge

El crític i escriptor Juli Capilla. / JESÚS GISCAR

a la tradició que parteix des del mateix títol. “*Aimia* significa amiga, estimada, en la tradició trobadoresca occitana, però també catalana. Em va semblar un títol breu, que homenatjava aqueixa tradició, i adequat a un poemari de temàtica amorosa”, comenta.

L'altre eix vertebrador del reconeixement dels clàssics, i també dels poetes més contemporanis, és un seguit de citacions, a voltes

prèvies als versos de Capilla, a voltes incrustades en els mateixos poemes, però “mai posades a l'atzar”. Així, hi apareixen Joan Timoneda, Rois de Corella o Pere March, juntament amb Salvat-Passeit, Joan Vinyoli, Miquel Àngel Riera, entre molts altres, a manera de petita antologia. I dues presències i influències per sobre de les altres: Ausiàs March i Vicent Andrés Estellés. “Des de la

sort, m'hi he dedicat. No ha d'aver-hi cap camp acotat i allò important no és ser, sinó fer. Si que, possiblement, la meua tasca com a crític em demana un mínim de dignitat com a creador i la crítica m'ha servit també d'experiència i aprenentatge”, s'explica. “Els crítics són escriptors també i igualment el que estic fent em serveix d'aprenentatge per a fer crítica literària”, conclou amb convicció.

Ve de la **pàgina 1**

L'èxit d'Obrint Pas, “la banda valenciana més internacional”, com apunta Gerard Fullana, és un símptoma que la música en valencià ha abandonat la cova. Però hi ha més indicadors, com el fet que La Gossa Sorda i Ki Sap, com Obrint Pas en el seu moment, han format part del cartell del festival Viña Rock, celebrat en la darrera edició a Paiporta. “Els organitzadors d'aquests festivals són empreses privades i, si hi programen grups en valencià, és perquè saben que arrossegueu gent i donen bons resultats”, afirma. En tot cas, l'avanç també és quantitatiu. “Als darrers premis Ovidi Montllor de música en valencià optaven cinquanta o seixanta treballs discogràfics, cosa que suposa duplicar el que hi havia fa sis o set anys”, diu Fullana, i afeg que hi ha una eclosió estilística amb l'aparició de bandes amb paràmetres diferents al de la fusió de la música valenciana amb el reggae o l'ska. “És cert que hi ha més demanda d'un cert estil de música, però ja tenim de tot. Potser d'ací a cinc o sis anys el

panorama canvia, i, de fet, ja es detecta una derivació cap al tema electrònic”, argumenta. Al marge de cruïlles estilístiques, el repte que es marca Escola Valenciana és “promocionar els grups valencians traslladant la gira als territoris de parla comuna, el seu mercat natural”. Aquest any, de fet, La Gira ha passat per Deltebre i Barcelona. A més, es continuarà per mitjà de l'edició d'un CD amb una tirada ben respectable de 25.000 exemplars.

Per als interessats, els músics, aquestes iniciatives són impagables. Josep Nadal, cantant de La Gossa Sorda, no dubta a afirmar que “mirant enrere, la gira d'Escola Valenciana ha marcat bastant la salut de la música en valencià. Fa tres anys hi havia una vintena de concerts menys i això és molt important. Com que no tenim el suport dels mitjans de comunicació de massa, sembla que no anem enlloc, hi ha una autocrítica, però en realitat s'està ampliant. El moviment s'està ampliant tant pel que fa a la quantitat com a la qualitat”. Respecte del futur, Nadal preveu,

sense eufòria però amb il·lusió, la possibilitat d'obrir-se a nous mercats. “Fins ara hem depés del boca a boca i de l'eclosió d'Internet per a poder funcionar dins del domini lingüístic, el nostre mercat natural. Anar més enllà és complicat, però en el nostre cas entrar en el Viña Rock ha estat un pas molt important. S'ha d'anar a poc a poc i la veritat és que anima bastant el cas

“El moviment s'està ampliant tant pel que fa a la quantitat com a la qualitat”

d'Obrint Pas, el primer a trencar les barreres lingüístiques”.

Una mostra de la diversificació estilística esmentada és Rapsodes, una formació que aborda el hip hop des de l'electrònica i que és conscient d'haver obert nous camins. “La veritat és que ningú no feia hip hop en valencià i crec que sí, que estem fent alguna cosa ori-

facultat, i fins i tot des de l'institut, em va entusiasmar l'univers d'Ausiàs March. Em fascinaven els debats acadèmics entre Robert Archer i Ferrater sobre el March poètic i el March real. I també m'interessava aquella tensió entre la fina amor i la folla amor”, relata.

Sobre Estellés, afirma que és un poeta “emblemàtic i fonamental”. “La seua aparició en un moment en què la cultura en valencià era un erm, un desert, és increïble, té un mèrit bestial”, afirma amb admiració. I afegeix que es tracta d'un poeta “polièdric, immens, amb diversitat de veus i de formes. Un món”. Capilla parla amb coneixement de causa. L'altra obra publicada recentment, aquesta de divulgació, és una antologia de Vicent Andrés Estellés, editada per Bromera i dirigida als estudiants de tots els nivells educatius. Una aportació a un estudi i a la publicació de l'obra del poeta sobre el qual “encara queda molt per fer. Són necessaris nous estudis i edicions”, assegura.

Capilla diu que té aparçada la narrativa per manca de temps, però pensa continuar la seua tasca crítica, que no considera incompatible amb la creació. “És un tòpic. Sempre he fet coses de creació, però quan he tingut l'oportunitat o la

A LA LLETRA

Malenconia cultural

ALBERT GARCIA I HERNÁNDEZ

La cultura (si més no, el *Quadern*) fa vacances. Si el lector sent malenconia (¿?), pot fer-se un tango. Quina cosa el tango, eh?

Hi ha preguntes no explicades. Quan ens parlen del ritme d'una poesia, callem, però ens agradaria saber a què es refereixen. Doncs a una cosa més o menys així (llegiu en veu alta aquest vers): “llegará, tangamente, mi muerte enamorada”. El vers pertany a la lletra d'un tango impressionant musicat per Piazzola: *Balada para mi muerte*.

L'autor, Horacio Ferrer (1933), no és argentí, és portenyo, de Montevideo (allí els rius no separen, ans al contrari). Escrivia versos des de ben jove, i molt bons; per tant, havia de produir-se la trobada més excepcional: esdevindria el lletrista d'Astor Piazzola, un altre maleït que no va cedir amb el seu desig. Quina parella, doncs! Ja no se'n troben. Ni entre les parelles de fet.

És curiós això del tango. Pots pensar que ja els coneixes gairebé tots i un dia et trobes la *Balada para mi muerte*: “Moriré en Buenos Aires, será de madrugada, / guardaré mansamente las cosas de vivir, / mi pequeña poesía de adioses y de balas, / mi tabaco, mi tango, mi puñado de espín”.

En el mateix poema (també musicat per Piazzola), llegim: “Abrázame fuerte que por dentro / me oigo muertas, viejas muertas, / agrediendo lo que amé”. Tornem-hi: “Viejas muertas agrediendo lo que amé”: no els sona a qualsevol escrit dels “Salvem”, per posar-ne un cas? O a la memòria? O, més directament, a aquella persona que va confondre la nostra espera, amorosa i atenta, al seu ritme amb el “tot s'hi val, ací”?

“Moriré en Buenos Aires, será de madrugada, / que es la hora en que mueren los que saben morir”. (!)

Pregunta: què és poesia? Llegim Horacio Ferrer: “Andaré tantas cuerdas y allá en la plaza Francia, / como sombras fugadas de un cansado ballet, / repitiendo tu nombre por una calle blanca, / se me irán los recuerdos en puntitas de pie”. Caldrà copsar el cicle obert per “andaré” per a trobar el significat cloent de: “en puntitas de pie”. La perfecció d'un cercle... obert.

Fins i tot, als qui malbaraten l'alba per a repetir tediosament: “al alba, al alba...” i no morir de vergonya, H. Ferrer, fa molts anys, va tancar-lo la banalitat: “Me pondré por los hombros, de abrigo, toda el alba, / mi penúltimo whisky quedará sin beber...”. Aquesta sí que és una alba versemblant. Aquest poeta va tardar moltíssim a ser publicat (un dia els contaré que Cervantes ja es lamentava del mateix). Serà al setembre.